

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaromíra Jirsy, soudců JUDr. Vladimíra Sládečka (soudce zpravodaj) a JUDr. Pavla Šámala o ústavní stížnosti stěžovatelky **Česká republika – Státní pozemkový úřad**, se sídlem Praha 3, Husinecká 1024/11a, zastoupené JUDr. Zorou Hedbábnou, pověřenou jednající zaměstnankyní stěžovatelky, proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2022 č. j. 28 Cdo 3280/2021-363, rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 8. 6. 2021 č. j. 23 C0 92/2021-313 a rozsudku Okresního soudu v Berouně ze dne 12. 3. 2021 č. j. 10 C 163/2019-284, za účasti **Nejvyššího soudu, Krajského soudu v Praze, Okresního soudu v Berouně** jako účastníků řízení a vedlejších účastníků řízení **F. V., a J. B.**, obou zastoupených JUDr. Jaroslavem Radilem, advokátem se sídlem Ovencecká 78/33, Praha 7, **takto**:

- I. Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2022 č. j. 28 Cdo 3280/2021-363 bylo porušeno základní právo stěžovatelky na spravedlivý (řádný) proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.**
- II. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2022 č. j. 28 Cdo 3280/2021-363 se ruší.**
- III. Ve zbytku se ústavní stížnost odmítá.**

O d ů v o d n ě n í

I

1. Stěžovatelka v ústavní stížnosti navrhla zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí, neboť má za to, že jimi došlo k porušení jejího základního práva na vlastnictví majetku podle čl. 11 odst. 1 a základního práva na spravedlivý (řádný) proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

2. Ústavní soud konstatuje, že včas podaná ústavní stížnost splňuje formální náležitosti stanovené zákonem č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“).

II

3. Krajský soud v Praze (v souzené věci prvním) rozsudkem ze dne 26. 5. 2020 č. j. 23 Co 33/2020-211 potvrdil (první) rozsudek Okresního soudu v Berouně ze dne 29. 11. 2019 č. j. 10 C 163/2019-186, jímž byla zamítnuta žaloba a) F. V. a b) J. B. [dále „žalobce a) a žalobkyně b); případně také „žalobci“ nebo „vedlejší účastníci“] o nahrazení projevu vůle žalované (dále jen „stěžovatelka“) uzavřít se žalobci smlouvu o bezúplatném převodu tam označených pozemků (dále „pozemky“). Podle shodných závěrů obou soudů nebyli žalobci ani jejich právní předchůdci při uspokojování zbývající malé části

restitučních nároků dostatečně aktivní; neúčastnili se v potřebné míře veřejných nabídek [žalobce a) pouze dvakrát, žalobkyně b) pouze jednou]. Za této situace oba soudy postup stěžovatelky neshledaly liknavým či svévolným, a to ani v poměrech, kdy stěžovatelka o nevydání zbývajících částí odňatých pozemků pro zákonné překážky rozhodla až po 26 letech od zahájení restitučního řízení (1991). Nejvyšší soud na základě dovolání žalobců rozsudkem ze dne 11. 11. 2020 č. j. 28 Cdo 2760/2020-241 oba citované (první) rozsudky obou soudů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Důvody pro tento postup shledal v tom, že odvolací soud v nedostatečné míře zohlednil závěry ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu a Ústavního soudu, „nepřihlédl ke všem relevantním kritériím a oproti nim akcentoval hlediska, jež jsou méně právně významná“. Sice připomněl, že délka řízení před pozemkovým úřadem bez dalšího (sama o sobě) nemusí zakládat mimořádné okolnosti odůvodňující převod konkrétních pozemků nezařazených do veřejné nabídky stěžovatelky oprávněným osobám, avšak nelze přehlížet, že o nevydání odňatých pozemků pro zákonné překážky bylo v souzené věci rozhodnuto až v roce 2017. Aktivitě žalobců při uspokojování restitučního nároku formou účasti na veřejné nabídce pozemků a nikoliv „jen“ prostřednictvím žaloby o nahrazení projevu vůle „přitom nasvědčuje jejich účast v nabídkových řízeních konaných v roce 2017“. Závěry soudů nižšího stupně o nedostatku aktivity žalobců se proto dovolacímu soudu „nejeví být zcela přiměřenými“. Nejvyšší soud konečně připomněl, že jeho právní názor je pro soudy nižších stupňů v dalším řízení závazný (§ 243g odst. 1 věta druhá o. s. ř.).

4. Okresní soud v Berouně napadeným (v souzené věci druhým) rozsudkem nahradil projev vůle stěžovatelky spočívající v přijetí návrhu předmětné smlouvy o převodu pozemků. Soud konstatoval, že takový postup stěžovatelky, kdy žalobci čekali na rozhodnutí o nevydání (zbývajících) pozemků 26 let, je liknavým a svévolným postupem, a to za situace, kdy žalobci byli dostatečně aktivní v účasti na veřejných nabídkách. Krajský soud v Praze napadeným (druhým) rozsudkem rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. V odůvodnění mimo jiné připomněl, že v souzené věci „[Z]a stavu, kdy Nejvyšším soudem ČR byla aktivita žalobců při uspokojování jejich restitučního nároku před podáním žaloby v této věci shledána jako dostatečná, rozhodl soud prvního stupně zcela správně, pokud žalobě v plném rozsahu vyhověl“.

5. Nejvyšší soud následně nyní napadeným usnesením ze dne 25. 1. 2022 č. j. 28 Cdo 3280/2021-363 dovolání stěžovatelky podle § 237 a § 243c odst. 1 o. s. ř. pro nepřípustnost odmítl. Poukázal na to, že hodnotící závěry odvolacího soudu o liknavém a svévolném postupu stěžovatelky při uspokojování restitučního nároku žalobců nejsou nepřiměřené zjištěným skutkovým okolnostem, do současné doby nedošlo k uspokojení podstatné části restitučního nároku žalobců, jejichž právní předchůdkyně tento nárok uplatnily již před 26 lety. Dovolací soud k argumentaci stěžovatelky rozporem závěrů vyslovených ve výše citovaném rozsudku ze dne 11. 11. 2020 sp. zn. 28 Cdo 2760/2020 a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 4. 2020 sp. zn. 28 Cdo 887/2020 (v němž bylo odmítnuto dovolání týchž žalobců směřující proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, kterým byla žaloba pro neprokázání liknavosti a svévole stěžovatelky zamítnuta) vycházely soudy oproti přítomnému sporu z odlišného skutkového stavu věci, kdy účast žalobců ve veřejných nabídkách organizovaných stěžovatelkou nevyšla najevo. Stěžovatelkou předestíraný rozkol v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu tudíž dán není.

III

6. Stěžovatelka v ústavní stížnosti a v jejím doplnění poukázala na dosavadní stav řízení před civilními soudy. Připomněla (první) rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 11. 11. 2020 č. j. 28 Cdo 2760/2020-241, které považuje za nesprávné, neboť je v rozporu s ustálenou praxí dovolacího soudu a navíc zcela popírá předchozí názor tohoto soudu (stejněho senátu jednajícího v témže složení) obsažený v usnesení ze dne 15. 4. 2020 č. j. 28 Cdo 887/2020-264, které se týkalo týchž vedlejších účastníků v prakticky totožné věci (stejně důkazní situace ve věci aktivity, resp. neaktivity vedlejších účastníků). Stěžovatelka poukázala na to, že v napadeném rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2022 č. j. 28 Cdo 3280/2021-363 došlo ke zkreslení rekapitulace průběhu řízení, dovolací soud stejná fakta posoudil zcela odlišně než v usnesení ze dne 15. 4. 2020 č. j. 28 Cdo 887/2020-264, ve kterém uvedl, že zjištění soudů nižších stupňů korespondují s aktuální judikaturou a dovedl, že stěžovatelka nebyla v daném případě liknavá a svévolná. Stěžovatelka konečně podotkla, že rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15. 4. 2020 č. j. 28 Cdo 887/2020-264 bylo vedlejším účastníkem napadeno ústavní stížností, která byla usnesením Ústavního soudu ze dne 29. 1. 2021 sp. zn. II. ÚS 2032/20 pro zjevnou neopodstatněnost odmítnuta.

7. Stěžovatelka pro úplnost připomněla (odkazem na konkrétní citovaná správní rozhodnutí z let 1992 a 1994), že podstatná část restitučního nároku byla vyřešena ve lhůtě dvou a půl roku od uplatnění nároku, a to vydáním v nich označených pozemků (v rozsahu 87%, resp. o výměře 16,8731 ha) oprávněným osobám. Zdůraznila, že následně – po úmrtí původních oprávněných osob (v letech 2008, 2009 a 2012) – se jejich dědicové (žalobci) o svůj (zbývající) nárok (v rozsahu 12 %, resp. o výměře 2,4232 ha) nestarali, byli pasivní. Byla to naopak stěžovatelka, která se „výhradně na základě vlastní iniciativy“ dozvěděla o tom, jak bylo rozhodnuto v dědických řízeních, a to na základě stěžovatelčiných žádostí vydaných Potvrzení Okresního soudu v Rakovníku ze dne 28. 3. 2017 č. j. 26 Nc 129/2017-3, Okresního soudu v Děčíně ze dne 29. 3. 2017 č. j. 36 D 647/2009 a Okresního soudu v Lounech ze dne 30. 3. 2017 č. j. 35 D 138/2012. Stěžovatelka zdůraznila, že ještě v témže roce konkrétně uvedenými správními rozhodnutími byl žalobcům uznán nárok na náhradu a v jeho důsledku vzniklého práva domáhat se uspokojení svých restitučních nároků zákonem předpokládaným způsobem. Stěžovatelka uvedla, že v řízení před Okresním soudem v Berouně prokázala, že žalobci se mohli účastnit sedmi kol vyhlášených veřejných nabídek, avšak žalobce a) se účastnil dvou kol a žalobkyně b) pouze jednoho kola ze všech nabídek. Stěžovatelka konečně uzavřela, že civilní soudy nesprávně posoudily otázku její liknavosti a svévole vůči žalobcům.

IV

8. Obsah napadených rozhodnutí, průběh řízení před soudy všech instancí, stejně jako obsah ústavní stížnosti netřeba dále podrobněji rekapitulovat, neboť jsou stěžovatelce i Ústavnímu soudu dostatečně známy.

V

9. Účastníkům řízení a vedlejším účastníkům řízení byla v souladu s ustanovením § 42 odst. 4 zákona o ústavním soudu ústavní stížnost zaslána k vyjádření.

10. Okresní soud v Berouně ve svém vyjádření připomněl, že ve věci nejprve rozhodl dne 29. 11. 2019 rozsudkem č. j. 10 C 163/2019-186, kterým žalobu zamítl s odůvodněním, že stěžovatelka nepostupovala vůči žalobcům svévolně a liknavě a nebylo prokázáno, že by se tito dlouhodobě aktivně domáhali svého nároku vůči stěžovateli, když doprojednání jejich nároku na vydané pozemky iniciovala stěžovatelka sama, bez jejich součinnosti. Soud dále uvedl, že ve věci následně rozhodl rozsudkem ze dne 12. 3. 2021 č. j. 10 C 163/2019-284 a s ohledem na závazný právní názor obsažený v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11. 11. 2020 č. j. 28 Cdo 2760/2020-241 žalobě vyhověl. Soud připomněl, že takto podruhé rozhodl, přestože mu bylo známo, že mezi týmiž účastníky na stejném skutkovém základě civilní soudy (Okresní soud Praha-západ, Krajský soud v Praze a Nejvyšší soud) rozhodly v neprospěch žalobců a Ústavní soud usnesením ze dne 29. 1. 2020 sp. zn. II. ÚS 2032/20 ústavní stížnost žalobců odmítl. Okresní soud však zcela respektoval pro něj závazný právní názor dovolacího soudu vyslovený v rozsudku ze dne 11. 11. 2020 č. j. 28 Cdo 2760/2020-241.

11. Krajský soud v Praze ve svém vyjádření uvedl, že z odůvodnění prvních rozhodnutí nižších soudů je zřejmé, že si tyto byly při svém rozhodování vědomy rozdílných závěrů, které ve skutkově i právně obdobných věcech týchž účastníků zaujal Nejvyšší soud, tak jak na to poukazuje stěžovatelka, avšak při rozhodování byly vázány právním názorem Nejvyššího soudu, který tento zaujal v rozsudku ze dne 11. 11. 2020 č. j. 28 Cdo 2760/2020-241. Ustanovení § 243 odst. 1 a § 226 odst. 1 o. s. ř. nedává nižším soudům při novém projednání věci žádný prostor k jakékoliv polemice s rozhodnutím nadřízeného soudu v téže věci.

12. Nejvyšší soud ve vyjádření odkázal na odůvodnění svého napadeného rozhodnutí. Uvedl, že ve věci vedené u něj pod sp. zn. 28 Cdo 887/2020 „účasť žalobců ve veřejných nabídkách organizovaných žalovanou oproti přítomnému skutkovému stavu věci nevyšla najevo“; v případě prodlevy v řízení před pozemkovým úřadem vyvolané úmrtím původních oprávněných osob podotkl, že správní úřad je povinen vyšetřit podmínky správního řízení z úřední povinnosti, když tak nečinil až do roku 2017. Konečně poukázal na to, že zjišťování a hodnocení rozhodujících skutečností o krocích oprávněné osoby, jakož i o postupu stěžovatelky, je především otázkou skutkových zjištění, jejichž nalézáni je úkolem soudů nižších stupňů při respektu k zásadě přiměřenosti.

13. Vedlejší účastníci ve svém vyjádření připomněli, že jsou osobami oprávněnými, jejich restituční nároky nebyly uspokojeny za dobu téměř třiceti let a že povinnost jejich vypořádání leží na státu. Poukázali také na to, že stěžovatelka používá stále stejnou argumentaci, subjektivně (až emocionálně) vykládá skutkový stav a liknavost přičítá k tíži jejich právních předchůdců a jich samotných. Vedlejší účastníci jsou v prvé řadě přesvědčeni, že napadené rozhodnutí Nejvyššího soudu je výsledkem uvážlivého senátního rozhodování, zatímco rozhodnutí Nejvyššího soudu č. j. 28 Cdo 887/2020-264 bylo překvapivé a usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2032/20 excesivní. V podrobnostech odkazují na svá předcházející podání a postoj stěžovatelky považují za snahu prodloužit jejich dlouholeté obtíže.

14. Vzhledem k tomu, že uvedená vyjádření neobsahovala nové, pro posouzení věci významné skutečnosti, Ústavní soud nepovažoval za nutné je zasílat stěžovatelce k replice. Nadto nelze přehlédnout, jak bylo o návrhu rozhodnuto.

VI

15. Ústavní soud v souladu s ustanovením § 44 zákona o Ústavním soudu uvážil, že ve věci není třeba konat ústní jednání, neboť by nijak nepřispělo k dalšímu, resp. hlubšímu objasnění věci, než jak se s ní seznámil z obsahu spisu a z písemných úkonů stěžovatele a účastníků řízení. Nekonání ústního jednání odůvodňuje i skutečnost, že Ústavní soud nepovažoval ani za potřebné provádět dokazování.

VII

16. Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost je částečně důvodná.

17. Ústavní soud připomíná, že není součástí obecné soudní soustavy a nepřísluší mu právo dozoru nad rozhodovací činností ostatních soudů. Do rozhodovací činnosti těchto soudů je oprávněn zasáhnout pouze tehdy, byla-li jejich pravomocným rozhodnutím porušena ústavně zaručená základní práva nebo svobody. Ústavní soud opakovaně judikuje, že postup v soudním řízení, včetně interpretace a aplikace právních předpisů a vyvození skutkových a právních závěrů, je primárně záležitostí ostatních soudů. Výjimku tvoří případy, kdy soudy na úkor stěžovatele vykročí z mezí daných rámcem ústavně zaručených základních práv, respektive ústavněprávních principů. Právě k takové situaci přitom došlo i v nyní souzené věci, a to pokud jde o ústavní stížností napadené rozhodnutí Nejvyššího soudu, kterým bylo dovolání stěžovatelky odmítnuto jako nepřípustné.

18. Ústavní soud musí v první řadě připomenout konstantní (a obecně známou) judikaturu týkající se povinnosti soudů řádně odůvodňovat svá rozhodnutí a v tomto rámci se racionálně a logicky vypořádat s argumentací uplatněnou účastníky řízení. Tuto podmínku Ústavní soud ostatně vícekrát připomněl i v souvislosti s dovoláním, které sice jako mimořádný opravný prostředek nepoživá ústavněprávní ochrany (neexistuje ústavně zaručené právo na dovolání), avšak současně rozhodování soudu v řízení o mimořádném, stejně jako o řádném opravném prostředku, a to včetně posuzování jeho přípustnosti v konkrétní věci, se nemůže ocitnout mimo ústavní rámec ochrany základních práv jednotlivce a porušovat maximy práva na spravedlivý proces (srov. nálezy sp. zn. IV. ÚS 128/05, I. ÚS 2030/07, IV. ÚS 2117/09, I. ÚS 962/14).

19. Ústavní soud musí při této příležitosti zdůraznit, že jsou to právě procesní předpisy podústavního práva, které kogentně stanoví, jakými konkrétními způsoby a procesními instituty lze právo na soudní a jinou právní ochranu zakotvené v čl. 36 Listiny realizovat. Pokud pak účastník řízení takto stanovený postup dodrží a soud (příp. jiný orgán) přesto odmítne o jeho právu rozhodnout, dochází k porušení práva na soudní ochranu, k ústavně nepřípustnému odepření spravedlnosti. Posouzení odchylnosti či novosti v rozhodování soudů přísluší Nejvyššímu soudu, jemuž náleží sjednocování judikatury ostatních soudů, avšak k odepření spravedlnosti by došlo v důsledku svévole, kdyby například rozhodnutí obsahovalo zcela nedostatečné odůvodnění nebo kdyby interpretací zákonných ustanovení o dovolání došlo k nepřípustnému zúžení práva na přístup k dovolacímu soudu. Lze proto říci, že ani při plnění funkce sjednocovatele judikatury nemůže dovolací soud v rámci řízení o dovolání pouštět ze zřetele ochranu základních práv a svobod, která musí být uplatňována u soudů všech stupňů (čl. 4 Ústavy).

20. Ústavní soud konstatuje, že Nejvyšší soud v souzené věci obě své funkce (tj. ochránce základních práv stěžovatelky a sjednocovatele judikatury) nenaplnil, když právo stěžovatelky na spravedlivý (řádný) proces porušil zejména nedostatečným posouzením meritorních otázek.

21. Ústavní soud nemůže právě na tomto místě nepřipomenout, že v prakticky totožné věci s týmiž účastníky – jak již bylo uvedeno výše – rozhodoval, a to usnesením ze dne 29. 1. 2021 sp. zn. II. ÚS 2032/20, kterým byla ústavní stížnost (tehdy nikoliv dnešní stěžovatelky, ale dnešních žalobců) pro zjevnou neopodstatněnost odmítnuta. Ústavní soud v citovaném rozhodnutí konstatoval, že liknavost či svévoli lze spatřovat v takovém přístupu (dnešní) stěžovatelky, který by bezdůvodně a protizákonným způsobem oddaloval možnost uspokojení restitučního nároku konkrétního restituenta v konkrétním případě. Pojmovým znakem liknavosti je tedy určitá neaktivita či zdánlivá aktivita. Liknavost může mít podobu nedostatku veřejných nabídek schopných uspokojit nároky oprávněné osoby (byť postupným čerpáním) či nezařazení vhodného pozemku do veřejné nabídky, byť tomu nebrání žádná zákonná překážka. Při posuzování výjimky z postupu stanoveného § 11a zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, je třeba zvažovat i aktivitu oprávněné osoby při účasti na veřejných nabídkách (srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 2772/2015).

22. Nelze také pominout, že se Ústavní soud v uvedeném řízení vypořádal s námitkami směřujícími proti délce správního řízení před rozhodnutím, že žalobci nejsou vlastníky zbývajících pozemků, jejichž vydání se domáhali. Ústavní soud (stejně jako ve věci sp. zn. II. ÚS 2032/20) připomíná, že předchozí správní řízení a nyní posuzované řízení před civilními soudy představují dva kvalitativně odlišné procesy, ve kterých dotčené subjekty vystupují v jiných mocenských pozicích a oprávněné osoby mají odlišné nástroje ochrany svých práv. Vady správního řízení je pak třeba řešit cestou opravných prostředků, případně žaloby ve správním soudnictví, musí tak však být učiněno při dodržení procesních lhůt a ostatních náležitostí řádného podání.

23. Nalézací i odvolací soud se proto v právě souzené věci od počátku řízení (tj. Okresní soud v Berouně již v prvním rozsudku ze dne 29. 11. 2019 č. j. 10 C 163/2019-186 a Krajský soud v Praze v přezkumném rozsudku ze dne 26. 5. 2020 č. j. 23 Co 33/2020-211) zabývaly tím, zda lze postup stěžovatelky označit za svévolný a liknavý. Již výše pod bodem 3. bylo připomenuto, že oba soudy konstatovaly nedostatečnou aktivitu žalobců (a také jejich právních předchůdců) při uspokojování zbývajících malých částí restitučních nároků a oba soudy postup stěžovatelky neshledaly liknavým či svévolným. Teprve v následujícím procesním postupu a v jeho průběhu uváděné argumentace, která je podrobněji popsána výše v bodech 3. (*in fine*) až 5., oba soudy žalobě vyhověly, přičemž respektovaly Nejvyšším soudem připomenutou závaznost jím vysloveného právního názoru pro další průběh řízení před nimi. To ostatně oba soudy připomněly také ve svých vyjádřeních.

24. Ústavní soud musí i na tomto místě připomenout, že Nejvyšší soud v souzené věci rozhodoval dvakrát, přičemž v prvním rozhodnutí ze dne 11. 11. 2020 č. j. 28 Cdo 2760/2020-241 považoval závěry nižších soudů o účasti žalobců v nabídkových řízeních, a to v souvislosti s délkou doby 26 let od uplatnění restitučního nároku, za ne zcela přiměřené. Ústavní soud musí současně zdůraznit, že to byly soudy nižších stupňů, které ve svých (prvních, tj. zrušených) rozhodnutích připomínaly skutečnost, že žalobci žádným způsobem jako právní nástupci nejednali a byla to sama stěžovatelka,

kteřá se z vlastní iniciativy o průběhu a výsledcích dědických řízení po původních oprávněných informovala (což v průběhu celého řízení vícekrát připomínala či bylo uvedeno v protokolu o jednání ze dne 12. 3. 2021 před Okresním soudem v Berouně – srov. spis vedený u Okresního soudu v Berouně a v něm založená č. 1. 145n., 206n., 280n., 291n., 319n.). Ostatně ani žalobci netvrdili, že by se dlouhodobě aktivně domáhali svého nároku vůči stěžovatelce.

25. Obdobně nemůže Ústavní soud přejít závěr Nejvyššího soudu v napadeném usnesení ze dne 25. 1. 2022 č. j. 28 Cdo 3280/2021-363, v němž uvedl ve vztahu ke stěžovatelkou připomínanému rozporu závěrů vyslovených v jeho (ve věci prvním) rozsudku ze dne 11. 11. 2020 sp. zn. 28 Cdo 2760/2020 a v již výše uvedeném jeho usnesení v obdobné věci ze dne 15. 4. 2020 sp. zn. 28 Cdo 887/2020 „vycházely soudy z oproti přítomnému sporu odlišného skutkového stavu věci (jehož přezkum dovolacímu soudu nepřisluší), kdy účast žalobců ve veřejných nabídkách organizovaných žalovanou nevyšla najevo. Dovolatelkou předestíraný rozkol v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu tudíž dán není“. Tuto okolnost připomněl také ve svém vyjádření, když bez dalšího uvedl, že ve věci vedené pod sp. zn. 28 Cdo 887/2020 „účast žalobců ve veřejných nabídkách organizovaných žalovanou oproti přítomnému skutkovému stavu věci nevyšla najevo“. Ústavní soud nemůže však tato dvě tvrzení dovolacího soudu nechat bez povšimnutí (a to i při respektu k jeho tvrzení o nepřislušnosti přezkumu jím tvrzeného odlišného skutkového stavu věci), když z rozsudku Okresního soudu Praha-západ ze dne 15. 8. 2019 č. j. 16 C 56/2018-200 (bod 10.), z rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 28. 11. 2019 č. j. 19 Co 294/2019-236 (bod 10.) vyplývá zjištění, které navíc mezi žalobci a stěžovatelkou nebylo předmětem sporu, že se žalobci zúčastnili dvou, resp. jednoho kola veřejných nabídek. Tuto skutečnost dovolací soud ani v usnesení ze dne 15. 4. 2020 sp. zn. 28 Cdo 887/2020 nezpochybnil. Ústavní soud proto tento závěr Nejvyššího soudu učiněný v napadeném usnesení nepřechází a připomíná jej.

26. S ohledem na výše uvedené skutečnosti je napadené usnesení Nejvyššího soudu částečně nedostatečně odůvodněné (nepřezkoumatelné), částečně i zatížené nepřipustnou libovůlí a porušuje tak právo stěžovatelky na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny (srov. nálezný sp. zn. I. ÚS 1589/07). V souzené věci je patrné, že se Nejvyšší soud dostatečně nevypořádal s argumentací stěžovatelky.

27. Porušením práva na ochranu vlastnictví podle čl. 11 odst. 1 Listiny ani dalšími námitkami stěžovatelky se Ústavní soud blíže nezabýval, neboť napadené rozhodnutí zrušil i bez toho.

28. Ústavní soud obdobně jako v usnesení sp. zn. II. ÚS 2032/20 podtrhuje závažnost otázek a důvodů, pro které podala stěžovatelka ústavní stížnosti. Pokud Nejvyšší soud při posuzování přípustnosti dovolání tyto důvody nerespektoval, dopouštěl se protiústavní svévole. Ústavní soud si nemůže, a to v souvislosti s otázkami připomínanými stěžovatelkou ve vztahu k soudnímu řízení, jež se týká stejných účastníků a v zásadě s totožným skutkovým základem, nevšimnout nejednotné rozhodovací praxe. Ústavní soud proto musí připomenout, že právní praxe vyžaduje odpovědi ze strany Nejvyššího soudu jako sjednocovatele judikatury.

29. Na základě výše uvedeného Ústavní soud shledal, že napadeným usnesením Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2022 č. j. 28 Cdo 3280/2021-363 bylo porušeno právo stěžovatelky na spravedlivý (řádný) proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Ústavní soud

proto podle § 82 odst. 2 písm. a) a odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu rozhodl, jak je ve výroku nálezu uvedeno.

30. S ohledem na doktrínu minimalizace zásahů Ústavního soudu do činnosti jiných orgánů veřejné moci jakož i zásadu subsidiarity ústavní stížnosti Ústavní soud nepřistoupil k přezkumu napadených rozhodnutí nalézacího a odvolacího soudu. Výše ostatně již bylo uvedeno, že v první řadě je úkolem Nejvyššího soudu sjednocovat judikaturu nalézacích a odvolacích soudů, k čemuž především slouží institut dovolání a k tomuž by mělo sloužit i odůvodnění rozhodnutí o tomto mimořádném opravném prostředku (srov. např. nálezy sp. zn. I. ÚS 192/11 a II. ÚS 289/06). V této úloze Ústavní soud Nejvyšší soud nahradit nemůže. Proto i na polemiku stěžovatelky jak v jejím dovolání, tak v její ústavní stížnosti, musí v první řadě reagovat Nejvyšší soud, a to při vědomí své ústavní povinnosti poskytovat ochranu základním právům a svobodám. Případný ústavněprávní přezkum rozhodnutí civilních soudů může přijít na řadu až poté, co se jimi bude řádně zabývat Nejvyšší soud a posoudí výtky stěžovatelky k aplikaci a interpretaci příslušných předpisů nalézacím a odvolacím soudem; dřívější ústavní přezkum by byl předčasný. Proto byla ústavní stížnost, v rozsahu, v němž směřovala proti rozhodnutí Okresního soudu v Berouně a Krajského soudu v Praze, posouzena jako nepřípustná (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu) a jako taková odmítnuta v souladu s § 43 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu.

Poučení: Proti nálezu Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 11. října 2022

JUDr. Jaromír Jirsa
předseda senátu